

Familien Gregersen

(uddrag)

Christian Kampmann, 1973

Familien Gregersen handler om en overklassefamilie bosiddende nord for København. Romanen følger familiens storhed fra 1954 til dens fald i 1974. Faren er direktør, moren hjemmegående og de fem børn Erik, Karen, Bo, Rune og Maj forsøger at finde deres ståsted i et samfund i forandring. Tjumse er ven af familien. I følgende uddrag følger vi Bos begyndende opgør med de borgerlige normer og hans identitetssøgen.

BO FYLDTE SNART sytten. En af dagene ville moren spørge hvordan han ønskede at fejre sin fødselsdag. Han måtte se at bestemme sig.

I fjor havde han holdt bal, gud bedre det, for at gøre gengæld mod alle dem han var kommet til at skylde i løbet af første og anden g. Tidligere år havde han haft seks-otte klassekammerater, både drenge og piger, til middag og en biograftur, og det kunne han også gøre i år. Det var ham bare umuligt at finde seks i sin klasse som han gerne ville have med.

For sjov lavede han en liste over dem han ville have med hvis han kunne invitere hvem som helst, uanset hvor gamle de var og hvor tæt de måtte synes at de var knyttet til ham, og uden at tage hensyn til hvem de selv var knyttet tæt til og derfor ville vente at blive inviteret sammen med. Listen kom til at se sådan ud:

Lise
Marianne
Mariannes mor
Erik
Tjumse
Fru Hvidt
James
Farfar

15

20

Temmelig mærkeligt, for ikke at sige umuligt. I stedet ville han bede om at få kun Lise til middag. Så kunne de gå i Det Kongelige bagefter.

Listen fik ham til at tænke. Hvorfor var Marianne og Erik listens eneste par? Hvorfor var Tjumse kun til at holde ud når hun optrådte som sig selv og ikke som sin mands kone, hvilket hun for resten gjorde også når manden var til stede, men alligevel? Hvorfor var han sikker på at han godt kunne lide fru Hvidt rent menneskeligt når de aldrig talte sammen – ikke at fru Hvidt talte med andre heller – og han næppe ville ane hvad han skulle sige til hende hvis han prøvede? Hvorfor kunne han ikke uden videre invitere en dreng tre klasser under sig? Hvorfor vidste han ikke om farfaren syntes de havde noget særligt sammen eller følelsen var hans alene? Farfaren var for syg til at komme over nu, men selv om han havde været rask ville han aldrig være kommet på sådan en invitation, og det ville have været umuligt at stille spørgsmålet: Har du det på samme måde som jeg? Og hvorfor kunne han ikke besøge Mariannes mor alene bare en gang imellem? Hvorfor ikke når han var sikker på at hun ville synes om det?

Nå, når han blev gammel nok kunne han invitere hvem han ville.

Fødselsdagen kom, og middagen med Lise som gæst blev vist ret vellykket. Bagefter kørte chaufføren dem ind til Det Kongelige. De så nogle baller. Ballet var nu hvad den gamle scene havde at byde på den aften, så der var ikke noget at raffe om. Bagefter gik de på Giraffen og drak whisky-sours, en til Lise og to til ham selv, og dansede, og de tog en taxa hjem, af hensyn til chaufførens weekendfrihed, og Lise blev sat af ved den ejendom nær stationen hvor hun boede i en lejlighed med sine forældre. Bo fulgte hende ind i opgangen.

»Hvor har jeg nydt det,« sagde hun.

»Også jeg. Tak for pladen.«

»Det var så lidt.«

»Nej, det var ikke.«

30

De kiggede på hinanden. De gav hinanden hånden. Så gik han.

De fleste fyre på hans alder havde sikkert kysset en pige for længst. Han var ikke som de fleste fyre på sin egen alder. Ikke at han bildte sig ind at han var noget særligt. Et eller andet gjorde ham bare anderledes. Ikke voldsomt anderledes, og ikke anderledes end alle andre – bare en smule anderledes end de fleste. Hvad det var der gjorde ham sådan havde han aldrig kunnet hitte ud af, faktisk havde han heller aldrig prøvet særlig meget. En gang ville han.

Ellers var der få problemer. Puberteten – hæsligt ord – lod til at være forbi, i hvert fald dens værste del. Hvis nogen havde spurgt ham om han var lykkelig ville han bestemt have svaret ja. Andet ville have været forkæ-

let og urimeligt. Sig selv kunne han betro at det forholdt sig noget anderledes:

Han var ikke lykkelig, ikke rigtigt; men en dag ville han blive det.

[...]

5

Han opdagede at han havde lyst til en øl. Det turde der være råd for. Han gik væk fra pladsen forbi adskillige beværtninger, spurgte sig selv om det virkelig kunne passe at han var for genert til at gå ind og bede om en ganske almindelig øl, forsikrede sig selv at sådan forholdt det sig ikke og gik så ind et sted hvor døren alligevel var åben. Straks han kom derind blev han klar over at det sted skulle han i hvert fald ikke nyde sin første øl som selvstændig. Erik snakkede så tit om hvor skægt det havde været at gå på sold i Minefeltet med sine studiekammerater. Stedet her kunne de umuligt have besøgt, de få mennesker der var her så direkte trætte og modløse ud. 15

Ude på fortovet blev han standset af en mand der ville låne en tændstik. Han måtte skuffe manden med at han desværre ingen havde. Manden gik hurtigt videre, åbenbart godt smøgssyg, og Bo fortsatte i den modsatte retning og funderede over hvor faktisk asocialt det var at man ikke gik med en pakke tændstikker på sig hvad enten man røg eller ej. 20

Han nåede op til Nørrevold og opdagede at himlen allerede lysnede mod nord. Det var for tidligt. Inden daggry burde et eller andet ske. Sådan havde han det.

Han gik tilbage ind i de smalle gader hvor følelsen af nat var mere overbevisende. Da han kom ud af en gård hvor han havde tisset så han en mand stå og kigge på det modsatte fortov og opdagede at det var manden fra før. Han måtte have fået ild et andet sted, for han stod med en brændende cigaret i hånden, som han kastede fra sig inden han krydsede gaden. 25

Måske var han fra provinsen og ville spørge om vej. Et eller andet gjorde ham i hvert fald lidt usikker. 30

»Dav,« sagde han.

Bo nikkede. Manden var fra provinsen. Ellers ville han have sagt »Da'.«

»Nå?«

Hvad skulle mon det betyde?

»Nå, ikke?« fortsatte den anden og smilede. 35

»Måske var forklaringen på mandens underlige opførsel at han havde fået for meget at drikke.

»Kommer du tit det sted?« sagde manden.

»Hvor?«

»Den beværtning som jeg så dig komme ud af.« 40

»Jeg har aldrig været der før, og jeg var der faktisk heller ikke nu.«

»Javel, ja. Du hører til dem der kan være et sted uden at have været der. Det ville jeg gerne kunne.«

Manden var ikke fra provinsen.

»Hvad hedder du?« sagde manden. Måske var han alligevel fra provinsen, men talte en uprovinsiel dialekt; for folk her fra byen sagde da næppe 5 du til en fremmed og spurgte hvad vedkommende hed.

»Jeg hedder Erik,« sagde Bo.

»Jeg hedder Fritjof. Det er ikke så pænt et navn som Erik, men man kan nu engang ikke vælge sit eget navn. Der er så meget man ikke kan vælge selv.« 10

»Det skal nok passe.«

»Man kan ønske at det var anderledes; men man ved godt at det ikke er anderledes og heller aldrig bliver det, og det ville man i øvrigt også nødtigt have. Ikke?«

Bo rystede på hovedet, men af hvad? Og hvorfor havde han stukket et 15 andet navn ud end sit eget?

»Du er ikke enig?« sagde manden.

»Det ved jeg ikke.«

»Du er vel heller ikke så gammel?«

»Atten.« 20

»Bliver du atten eller er du fyldt atten?«

»Jeg er lige fyldt atten.«

Oplysningen så ud til at gøre manden mere rolig. »Kommer du andre af den slags steder?«

»Nej.« 25

»Ikke?«

»Som sagt kommer jeg heller ikke det sted. Jeg fik ingenting at drikke.«

»Af hvad grund?«

»Jeg brød mig ikke om atmosfæren.«

»Nej, den kan være streng at tage på det her tidspunkt. Der er bedre lidt 30 tidligere på natten. Så må du være tørstig, hvad?«

»Ja, og nu er der vel lukket alle steder.«

»Ikke hjemme hos mig,« sagde fyren og kiggede underligt på ham.

De begyndte at gå, og hver gang en bil passerede dem kiggede fyren anspændt frem for sig, og når gaden igen blev tom for al trafik kom han 35 frem med smilet. Pludselig gik en forklaring op for Bo, en mulig forklaring. Manden var homoseksuel og håbede at det var han også.

Manden så nu ikke sådan ud, og hvad skulle der kunne ske? Nogen voldsom person var manden langt fra, en høflig lille bemærkning om at manden var gået galt i byen ville sikkert være tilstrækkelig, men forhåbentlig 40 blev det ikke nødvendigt at komme med den.

Manden boede i en sidegade til søerne, på anden sal. Der var to stuer i forlængelse af hinanden ud til gaden, hverken grimt eller smukt møbleret, bare almindeligt. Mens manden hentede øl kiggede Bo sig omkring. Hvad sagde stuerne om fyren? Ingenting, udover at han var almindelig. Alle og enhver havde pottedplanter i vinduerne og andre eventuelle tegn kunne han ikke få øje på.

Han satte sig i sofaen og blev kold ned ad ryggen: ved siden af sofaen stod en kurv fuld af garnnøgler og strikkespindel og strikkesøj. Så snart han havde drukket sin øl ville han takke for venligheden og fordufte, og for fremtiden ville han tænke sig lidt bedre om inden han lod sig tiltale af vildt fremmede sent om natten.

Det var alligevel underligt: udover strikkesøjet virkede fyren ganske normal, og det samme gjorde han da selv.

Fyren kom ind og stillede to åbnede ølflasker på hver sin flaskebakke med bevægelser der virkede lovlig pertentlige; men hvad beviste det, udover at han var pertentlig? Sweateren som han havde taget på i stedet for jakke var til gengæld så kedelig og gennemnormal at den måtte være et modbevis.

»Skål, Erik.«

»Skål.«

»Drikker du meget øl?«

»Det kan man ikke sige. Her til studenterfesterne – jeg er nemlig lige blevet student – har jeg drukket en del, men ellers ...«

»Du ser heller ikke ud som om du drak meget øl,« sagde fyren og rettede sig op.

»Somme tider tager jeg en at falde i søvn på.«

»Det gør jeg også. Og til middag deler jeg en med min kone.«

Bo prøvede på at skjule hvor vigtig og lettende en oplysning han lige havde fået. Når han engang fik et job måtte det blive et uden krav om menneskekendskab.

»Hvad laver du?« sagde Bo.

»Forsikringsmand. Uddannet i Hånd i Hånd, men nu er jeg i Skandinavisk Liv. Det er ikke verdens mest spændende job, men det er heller ikke verdens kedeligste. Hvad skal du selv, Erik?«

»Foreløbig skal jeg studere jura.«

»Det lyder fornuftigt.«

»Især hvis jeg vidste hvad jeg ville bruge det til.«

»Sådan var jeg også i din alder. Anede ikke hvad jeg ville. Men leve skulle jeg jo.«

»Det er mig om igen, ja.«

»Nej, for jeg havde ikke særlige anlæg. Det har du. Det lyser ud af dig.«

»Var din far også i forsikringsbranchen?«

»Far handlede med levnedsmidler.«

»Jaså.«

»Heldigvis har jeg en storebror, så der var aldrig tale om at jeg skulle overtage forretningen.«

5

»Det samme her, bortset fra at min storebror heller ikke har lyst til at blive forretningsmand og arbejde hos far.«

»Min far var ikke forretningsmand. Han var slagter, for at sige det som det er.«

Bo skyndte sig at fortælle hvordan han nedstammede fra en slagter, 10 næsten da. »Min farmors far endte med at have tre viktualieforretninger i provinsen. De skulle høre hende tale om sylte.« Bo smilede, det samme gjorde fyren.

Der blev en pause. Fyren gik hen og åbnede et vindue. Lyden af fuglesang kom ind til dem. Fyren satte sig igen, denne gang i sofaen, et stykke 15 fra Bo.

»Er du forlovet?« sagde fyren. »Ja, jeg kan forstå at det bliver de unge tidligt nu om stunder, ikke rigtig forlovet, måske, men ... Du ved nok hvad jeg mener.«

»Joe. Nej, det er jeg ikke.«

20

»Slet ikke?«

»Ikke spor.«

»Tværtimod, måske?«

»Det kommer an på hvad man mener med 'tværtimod'?«

»Hvad mener du selv?«

25

»Det ved jeg vist ikke.«

»Du er vist noget af en drillepind.«

Underlig var han nu, fyren.

»Eller også er du bare lidt reserveret. Jeg synes bare at når du kan sidde her – og det gør du jo – må der være grænser for hvor reserveret du er.« 30

»Joe.«

»Og hvor går de?«

»Hvem?«

»Grænserne for hvor reserveret du er?« sagde fyren og lagde hånden på hans knæ.

35

»Det er svært at sige.«

»Nemmere at vise, måske?«

»Øh ...«

Hånden forsvandt. I grunden havde det kun været en tilfældig berøring.

40

»Selvfølgelig kender man ikke sig selv når man er i din alder, Erik. Den

»Bestemt,« sagde han. Så gik han i seng. Da han vågnede først på eftermiddagen vidste han hvad han ville gøre. Han havde ikke dårlig samvittighed, men det var måske også svært at have på forhånd. Han havde på fornemmelsen at han heller ikke ville få det bagefter. Var han glad? Egentlig ikke. Han var snarere rolig, og en dag ville han måske blive rigtig glad. 5 For første gang kunne han tro på at muligheden var der også for ham.

Middagen hjemme blev en succes. De fik champagne til forretten, og faren holdt en lille ironisk tale for ham og hans fremtid og rakte ham en konvolut med »lidt lommepenge og et par telefonnumre som du forhåbentlig ikke får brug for.« Ved desserten holdt Bo en kort og vist temmelig 10 bøvet takketale – noget med at glæde sig over at ens forældre var så velkonserverede. Inden kaffen smuttede han ud på wc og åbnede konvolutten. Foruden pengesedlerne lå der et stykke papir, hvor farens sekretær havde anført telefonnummer og adresse på den danske ambassade i Paris og en læge, under hvis navn der i parentes stod at han talte engelsk og 15 kunne træffes døgnet rundt.

Da Bo kom tilbage i stuen fik han endnu en behagelig overraskelse. Maj havde foreslået de tog ind og så »Sit livs rolle«, og faren havde indvilliget. »Han er skudt i Tina,« råbte Maj. Bo sagde så at han ville få sig noget søvn, og så snart bilen var forsvundet børstede han tænder og skyndte sig ned 20 til bussen.

Inde i byen overvejede han at ringe, men kunne mærke at det var der ingen grund til. Han fandt ejendommen uden besvær. Døren blev hurtigt åbnet.

»Kom indenfor, Bo. Jeg havde på fornemmelsen at det var dig.«

25

»Men du har vidst det?«
 »Det tror jeg ikke. Jeg vidste i hvert fald ikke hvad det var jeg følte.«
 »Sådan begynder det.«
 »Gør det?«
 »Har du lyst eller ej? Det må du vide?« 5
 »Jeg ved ikke om det jeg har lyst til er det samme som – det her.«
 »Man kan også have lyst til flere ting samtidig. Ellers var jeg aldrig blevet gift. Har du kendt nogen piger?«
 »Ikke på den måde.«
 »Vil du gerne?« 10
 »Ja.«
 »Hellere end –?«
 »Jeg ved det ikke. Jeg har jo heller ikke prøvet det andet.«
 »Man kan godt have lyst til noget uden at have prøvet det.«
 »Ja.« 15
 »Har du lyst?«
 »Jeg kan ikke sige noget nu. Men jeg har længe haft en følelse af at jeg ventede på –«
 »På –?«
 »At blive mig selv.« 20
 Fyren smilede venligt. »Du ved hvor jeg bor. Jeg er hjemme hver aften ugen ud og hele næste uge. Så skal jeg op på landet til de andre.«
 »Ja.«
 »Du virker ikke som om du var sådan,« sagde fyren. »Det kan jeg godt lide.« 25
 »Tak i lige måde.«
 »Gå nu.«
 »Ja.«
 »Og kom igen.«
 »Måske,« sagde han og gik hen til fyren og kyssede ham på kinden, tørt 30 og hurtigt, sådan som han kyssede sin far, og gik så sin vej. Nede på gaden begyndte han straks at løbe og fortsatte indtil han nåede stationen.
 Da han kom hjem fandt han faren siddende på bænken med sin avis.
 »Man lever livet,« sagde faren.
 Bo nikkede og fortsatte ind i huset. I hallen standsede han og gik tilbage 35 til den åbne hoveddør. »Undskyld jeg ikke bliver og snakker,« sagde han.
 »Men jeg er temmelig udkørt.«
 »Det forstår sig.«
 »Havde I det sjovt hos Bea og Kjeld?«
 »Vi blev så glade over vores eget lille, umondæne liv. Har du selv haft 40 det sjovt?«

slags tager tid. Navnlig i visse tilfælde. Ved du hvor gammel jeg er? Syvog-tredve! Om tre år er jeg fyrre. Til næste måned har jeg kobberbryllup. Vi har to piger, en på seks og en på fire et halvt. De er adopterede, jeg holder meget af dem. Mere end af nogen anden.«

Fyren tav, og det gjorde Bo også. Et øjeblik efter sagde fyren: »Men, 5
men, men ...« og lagde igen hånden på Bos knæ, og denne gang var der ingen tvivl om at berøringen var tilsigtet.

Bo blev siddende ubevægelig til hånden forsvandt. Så mumlede han at han skulle på wc, fik at vide hvor han skulle gå hen og gik ud af stuen med en forhåbentlig overbevisende ro. 10

Han låste døren og prøvede at tænke. Alt hvad han kunne finde frem til var at han ville og ikke ville, og at han var bange, men også turde. Han måtte se at komme væk.

Da han kom tilbage stod fyren henne ved vinduet. Lyset bag ham gjorde hans skikkelse mørk og utydelig. Bo kunne ikke se udtrykket i hans ansigt. 15

»Nå, du skal vel hjem?«

»Faktisk ja,« svarede Bo og blev stående henne ved døren.

»Så må du have det godt.«

»Tak. I lige måde. Tak for skænken.«

»Det var så lidt. Jeg håber det må gå dig godt, Erik.« 20

»Jeg hedder ikke Erik.«

»Ikke det?«

»Nej.«

»Nej, selvfølgelig ikke,« sagde fyren mere lavt og gik et par skridt frem og standsede så, indtil Bo begyndte at gå, og de styrede hen til hinanden 25
og omfavnede hinanden og i lang tid blev stående sådan, ubevægelige og tavse. Til sidst slap fyren ham og gik tilbage til vinduet. Bo blev stående hvor han var.

»Hvad nu?« sagde fyren.

»Bare jeg vidste det.« 30

»Jeg tror aldrig jeg har mødt nogen der ved så lidt som dig. Ikke at jeg har mødt mange.«

»Jeg må i hvert fald hjem nu. Ellers bliver mine forældre bekymrede.«

»Men ...?«

»Jeg ved det ikke.« 35

»Hvad hedder du rigtigt?«

»Bo.«

»Det er et pænt navn, og det passer til dig. Jeg ville ønske vi kunne ses. Jeg vil ikke presse dig. Jeg ved hvordan det er. Det er bare så sjældent at man møder nogen som er tiltalende. Har du aldrig -? Jeg mener -« 40

»Nej.«